

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра **ФІЛОСОФІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної та
методичної роботи

А. М. Фесенко

«_____» _____ 2010р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ І НАУКА

(назва дисципліни)

для напрямів підготовки (спеціальностей):

для магістрів всіх спеціальностей технічних напрямів

(шифр напрямів, спеціальностей)

Ухвалено методичною комісією

ЕГФ

Протокол № _____ від _____

Голова МК

Програму рекомендовано кафедрою

Філософії

Протокол № _____ від _____

Завідувач кафедри

А.О. Лузан

Краматорськ 2010

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Людині, яка робить перші кроки у науці, має певний інтелектуальний потенціал знань і одержима бажанням отримати власні нетривіальні наукові результати, завжди притаманне відчуття недостачі інформації щодо можливих засобів, методів і структури наукового дослідження. Це відчуття, як правило, спричиняє невпевненість у власних наукових здібностях і врешті-решт призводить до повної наукової апатії і небажання відчувати себе у надзвичайно складній ролі дослідника. Тому, основна мета спецкурсу «Філософія і наука» – сформувати у студента в край обмежений проміжок часу засади наукового світогляду, особисте бачення і розуміння теоретико-методологічних засад наукового дослідження у будь-якої галузі природничих наук. А отже, цей спецкурс, що розрахований, передусім, на студентів-магістрів, може виступити своєрідною методологічною «психотерапією» дослідника-початківця.

II. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

триместр	кредити	модулі	всього	Розподіл за триместрами та видами занять						триместровий контроль
				лекції	семінари	лаб. роб.	комп. практ.	контроль знань	СРС всього	
14	1,5	1	46	8	8	–	–	6	24	залік

III. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні - знати:

1. Сутність поняття методології взагалі і, зокрема, філософської, загально-наукової та спеціальної методологій;
2. Чітко визначати та послідовно застосовувати різноманітні логічні закони та правила у власних наукових розробках та дослідженнях – у кваліфікаційних, курсових та дипломних роботах.
3. На високому рівні вивчати та аналізувати філософські першоджерела.

Мета вивчення дисципліни – продемонструвати інтегральний та міждисциплінарний характер сучасного гуманітарного знання, ознайомити студентів з основними напрямками методології сучасного наукового дослідження.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV.1 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Найменування розділів, тем	Розподіл за триместрами та видами занять						
	всього	лекції	практичні	семінари	лаб. роб.	контроль	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Філософія науки	11	2	–	2	–	1	6
Тема 2. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання	12	2	–	2	–	2	6
Тема 3. Методологія наукового дослідження	11	2	–	2	–	1	6
Тема 4. Загальні закономірності розвитку науки	12	2	–	2	–	2	6
Усього	46	8	–	8	–	6	24

V ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Лекція 1

1. Предмет філософії науки. Функції філософії у науковому пізнанні.
2. Наукова картина світу і її еволюція.
3. Сучасні новації філософії науки: системний підхід, евристика, синергетика.
4. Актуальні проблеми науки на початку 21 століття.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002., С. 151-242.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968., С. 7-81.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975., С. 16-56.
4. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 199-217.

Тема 2. ЕМПІРИЧНИЙ ТА ТЕОРЕТИЧНИЙ РІВНІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Лекція 2

1. Емпіризм та схоластичне теоретизування.

2. Специфіка теоретичного пізнання.
3. Структура і функції наукової теорії. Закон як ключовий її елемент.
4. Тотожність емпіричного та теоретичного, теорії та практики. Проблема матеріалізації теорії.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 243-299.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 203-249.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 77-92.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 324-339.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 337-388.

Тема 3. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Лекція 3

1. Методологія, класифікація методів.
2. Основні моделі співвідношення філософії і окремих наук.
3. Функції філософії в науковому пізнанні.
4. Загальнонаукові методи і способи дослідження.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 300-375.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 203-253.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 93-105.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 327-340.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 623-642.

Тема 4. ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ НАУКИ

Лекція 4

1. Парадигмальність наук. Причини здійснення і структура наукових революцій.
2. Взаємовплив наук і їх методів.
3. Теоретизація і діалектизація науки.
4. Свобода критики, недопустимість монополізму та догматизму.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 376-402.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 39-81.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 123-173.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 325-340.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 255-271.

VI. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

1. Предмет філософії науки. Функції філософії у науковому пізнанні.
2. Наукова картина світу і її еволюція.
3. Сучасні новації філософії науки: системний підхід, евристика, синергетика.
4. Актуальні проблеми науки на початку 21 століття.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002., С. 151-242.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968., С. 7-81.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975., С. 16-56.
4. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 199-217.

Тема 2. ЕМПІРИЧНИЙ ТА ТЕОРЕТИЧНИЙ РІВНІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

1. Емпіризм та схоластичне теоретизування.
2. Специфіка теоретичного пізнання.
3. Структура і функції наукової теорії. Закон як ключовий її елемент.
4. Тотожність емпіричного та теоретичного, теорії та практики. Проблема матеріалізації теорії.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 243-299.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 203-249.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 77-92.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 324-339.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 337-388.

Тема 3. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Методологія, класифікація методів.
2. Основні моделі співвідношення філософії і окремих наук.
3. Функції філософії в науковому пізнанні.
4. Загальнонаукові методи і способи дослідження.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 300-375.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 203-253.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 93-105.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 327-340.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990. С. 623-642.

Тема 4. ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ НАУКИ

1. Парадигмальність наук. Причини здійснення і структура наукових революцій.
2. Взаємовплив наук і їх методів.
3. Теоретизація і діалектизація науки.
4. Свобода критики, недопустимість монополізму та догматизму.

Література

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002. С. 376-402.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968. С. 39-81.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975. С. 123-173.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 325-340.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Киссея. - М.: «Прогресс», 1990. С. 255-271.

VII. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Вивчення курсу «Філософія і наука» закінчується написанням контрольної роботи за головними питаннями курсу. Мета контрольної роботи – виявити рівень знань студентів та оцінити їх за модульно-рейтинговою системою.

Кожен варіант завдання контрольної роботи містить три теоретичних запитання. Відповідь на кожне запитання оцінюється у межах 0 – 20 балів.

Максимальна кількість балів, що може отримати студент за контрольну роботу – 60. Ще 40 балів студент може отримати на семінарських заняттях.

Для того, щоб отримати залік з спецкурсу «Філософія і наука», треба набрати у підсумку не менш 55 балів.

VIII НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Кохановский В.С., Золотухина Е.В., Лешкевич Т.Г., Фатхи Т.Б. Философия для аспирантов: Учебное пособие. – Ростов н-Д.: «Феникс», 2002.
2. Копнин П.В. Логические основы науки. –К.: «Наукова думка», 1968.
3. Кун Т. Структура научных революций. Пер. с англ. И.З. Наметова / Общ. ред и посл. С.Р. Микулинского и Л.А. Марковой. –М.: «Прогресс», 1975.
4. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: Пер. с англ./ Сост. И.Т. Касавин. Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Кисселя. - М.: «Прогресс», 1990.

Програму розробив
доцент, к.філос.н.

Дубінін В.В.

**ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ І ЗАЛІКУ:
З ДИСЦИПЛІНИ « ФІЛОСОФІЯ І НАУКА»**

1. Предмет філософії науки.
2. Специфічність понятійного апарату філософії та науки.
3. Особливості наукового пізнання.
4. Функції філософії у науковому пізнанні.
5. Перспективи взаємовідносин філософії і науки.
6. Наукова картина світу та її еволюція.
7. Наука і езотерізм.
8. Сучасні новації філософії науки: системний підхід, евристика, синергетика.
9. Соціальні функції науки.
10. Поняття гносеології. Філософський та науковий її аспекти.
11. Рівні пізнання: емпіричний, теоретичний та трансцендентний.
12. Наука і практика.
13. Структура, особливості і динаміка наукового знання.
14. Проблеми класифікації наук і періодизації історії науки.
15. Проблема розмежування «наук про природу» і «наук про дух».
16. Сцієнтизм і антисцієнтизм.
17. Тотожність емпіричного та теоретичного в науковому пізнанні.
18. Закон як ключовий елемент наукової теорії.
19. Проблема матеріалізації теорії.
20. Поняття методу, методології, теорії. Загальна класифікація методів.
21. Емпіричні і теоретичні методи дослідження. Розуміння і пояснення.
22. Побудова наукової теорії як синтез різних рівнів знання.
23. Загальновизнані принципи побудови наукових теорій: верифікація, фальсифікація, когеренція, конвенціоналізм.
24. Проблеми сучасної методології.
25. Парадигмальність наук. Причини здійснення і структура наукових революцій.
26. Проблема спадкоємності у розвитку наукових знань. Діалектика кількісних і якісних змін у розвитку науки.
27. Проблеми диференціації та інтеграції наук. Взаємовплив наук та їх методів.
28. Сутність процесів математизації та комп'ютеризації.
29. Критерії недопущення монополізму і догматизму у науці.
30. Актуальні проблеми науки початку 21 століття.